

Kitap Deęerlendirmesi

İngiliz Kültürel alışmaları (*British Cultural Studies*)

Yazar: Graeme Turner

Çeviren: Deniz Özçetin- Burak Özçetin,

Ankara: Heretik Yayınları, 2016.

Emine Kırış*

Graeme Turner'ın İngiliz Kültürel alışmaları adlı yapıtı disiplinlerarası alan olarak kabul gören Kültürel alışmalar (Cultural Studies) literatürüne katkı niteliğinde bir çalışmadır. İnsanların yaşamlarını, kültürel ve toplumsal bir bağlamda biçimlendirme ve deneyimleme biçimlerini inceleyen Kültürel alışmalara Türkiye'de artan bir ilgi olduğunu görmekteyiz. Türkiye'de Kültürel alışmalar literatürünü az çok takip edenlerin farkında oldukları ya da bildikleri şey bu alandaki yazılan \evrilen eserlerin sınırlı sayıda olduğudur. Dolayısıyla Turner'ın eserinin Türkçeye çevrilmiş olması az öncede ifade ettiğim gibi Türkiye'deki literatüre katkı sağlamaktadır. Kültürel alışmalar literatüründe çokça karşılaştıığımız başlıca kavramlara (örneğin; kodlama-kodaçımılama, alımlama vs.) Tuner -doğal olarak- yer vermeye gayret göstermiştir. Kitaba geçmeden önce kültürel çalışmalar hakkında genel olarak birkaç bilgi vermenin faydalı olacağı kanaatindeyim.

Kültürel alıřmalar 1964'te Birmingham Üniversitesi'nde, üç ku-

* Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi

rucunun önderliğinde *Center for Contemporary Cultural Studies*'in oluşumuyla doğar: bunlar İngiliz edebiyatı profesörleri Richard Hoggart ve Raymond Williams ile tarihçi Edward Palmer Thompson'dır. Merkezin üzerinde durduğu konular "popüler şarkılar ve pop müziğinde popüler deyimler", "yerel sanat ve ikonografi", "pop müzik ve ergen kültürü", "sporun anlamlayımı ve sunumu" dur.¹ 1966'da Richard Hoggart'ın yerine geçen Stuart Hall ile medyanın ideolojiyle ilişkisinin incelenmesi artık alımlama (ileti ve hedef kitle) incelemelerinden geçmektedir. Dolayısıyla kültürel çalışmaların dünyada yayılmasıyla beraber inceleme-ye aldığı konularda da çeşitlenmeler olmaya başlamıştır. Artık kültürel çalışmalar alanı medya, altkültür, giysi, spor ve popüler kültür ile ilgili çalışmalardan farklı olarak toplumsal cinsiyet, cinsellik, postkolonyalizm gibi güncel meseleleri de çalışmaktadır. Öncelikli olarak Turner'ın kitabının başlıca amacı sadece kültürel çalışmaları kapsamlı bir şekilde ele almak olmayıp ayrıca İngiliz kültürel çalışmaları içerisinde meseleyi ele alıfta yaşanan dönüşümü gösterebilmektir. Yazar bu meseleleri açıklamaya çalışırken sık sık örneklere yer vermesi ve bunları ele alırken anlaşılır bir dil kullanması kitabı daha da cazip hale getirmektedir. Şimdiden belirtmek isterim ki (tabi kültürel çalışmalara ilginiz varsa) akademik anlamda okurken keyif alacağınız bir kitaptır.

Kitap giriş bölümü hariç iki kısma ayrılmış olup birinci kısım iki bölümden ikinci kısım altı bölümden toplam sekiz bölümden oluşmaktadır. Kitabın birinci kısım birinci bölümde kuramsal ilkelere ortaya konmaya gayret gösterilirken, ikinci bölümde İngiliz kültürel çalışmalarının genel olarak tarihi sunulmaktadır. İkinci kısımda ise bölümlerin başlıklarından da anlaşılacağı üzere yazar kültürel çalışmalar alanını daha derinlikli olarak ele alma gayretindedir. Yani İngiliz kültürel çalışmalarının inceleme alanını oluşturan konulara ikinci kısımda yer verilmiştir. Bu konuları yazar metinler ve bağlamlar, izlerkitleler, ideoloji, siyaset adlı başlıkların altında derinlikli olarak ele almaktadır. Kitabın birinci kıs-

1 Bourse, Michel-Yücel, *Halime Kültürel Çalışmaları Anlamak, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s.18-19*

mında dil kuramının öncüsü sayılan Saussure başta olmak üzere Althusser ve Foucault'a yer vererek bireycilik-öznellik meselesi ve gösterge bilim çalışmalarına yönelik bilgiler verilmektedir - dolayısıyla arzu edenler bu kısmı atlayıp direkt ikinci kısma geçebilirler -. Fakat Turner'ın bu çalışması okurken özellikle dikkat edilmesi gereken kitabın birinci bölümündeki "İlkeleri Uygulamak" adlı başlığın içerisinde bulunan *Karzai* örneğini okumadan diğer kısma geçmemeleridir.

Turner'ın kitabının birinci bölümünde *kültürel çalışmalar* fikrinin nasıl ortaya çıktığı ve nasıl anlaşılması gerektiğine dair bilgiler sunulmaktadır. Bu bölümün ilk sayfasında yazar kültürel çalışmaların sosyal bilimler disiplini içerisinde nasıl konumlanması gerektiği, sosyal olguları ve ilişkileri anlamamızda bize nasıl bir perspektif sunacağına dair açıklamada bulunur. Bu açıklamayı yazar şöyle ifade eder. "Yakın zamanda bazı sosyologlar, siyasal ekonominin faydalarını görmezden gelen beşeri bilimler merkezli kültürel çalışmalar araştırmalarına karşı açık bir şekilde eleştirel bir tavır takınmışlardır. Kültürel çalışmalar bir disiplin ya da disiplinler kümesi olarak görmek hata olacaktır. Kültürel çalışmalar belirli dert ve yöntemlerin örtüştüğü disiplinlerarası bir alandır; bu örtüşmenin faydası, hali hazırdaki disiplinlerin açıklayamadığı olgu ve ilişkileri anlamamıza yardımcı olmasında yatar." Dolayısıyla yazarın burada kültürel çalışmaların sosyal bilimlerdeki ortodoksilerin karşısına kökten bir meydan okumayla çıktığını ifade etmek istediğini belirtebiliriz.

Kitabın ikinci bölümüne geldiğimizde ise Birmingham Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nde görev yapmış olan Hoggart, Williams, Thompson, Hall gibi kültürel çalışmalar kuramında iz bırakan düşünürlerin hayat öyküleri ve yapıtları hakkında öz bilgiler sunulmaktadır. Kitabın üçüncü bölümüne geldiğimizde Birmingham Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin "karizmatik lideri" olarak tanımlanabilecek ünlü sosyolog Stuart Hall'un kültürel çalışmalar alanında tartışmasız öneme sahip ve medya metinlerinin çözümlenmesinde dönüm noktası olan "kodlama \kodaçımı" kavramı ve bununla beraber metin çözümlemesinin kurulumundan bahsetmektedir. Kültürel çalışmaların geliştirdiği en tanınmış

ve en önemli kuramsal strateji şüphesiz kültürel ürünleri, toplumsal pratikleri 'metinler' olarak 'okumaktır'. Bu 'okuma' biçimi ilk olarak "edebiyat çalışmalarından ödünç alınmış daha sonra Barthes ve Eco'nun göstergibilimine borçlu olan metin çözümlemesi, fazlasıyla sofistike hale gelmiştir- özellikle kitle medyasının ürünlerini okurken-."2 Bu sofistike hal, Hall'un iletişim- medya çalışmaları alanında ses getiren ünlü makalesi "*Encoding and Decoding in Television Discourse*" (*Televizyon Söyleminde Kodlama ve Kodaçımı*) o zamana kadar hakim olan Amerikan iletişim modelleriyle ve bireyi edilgen tüketiciler konumuna taşıyan kuramsal yaklaşım için bir dönüm noktası özelliği taşımaktadır.

Turner'ın kitabının dördüncü bölümü İngiliz kültürel çalışmalar okulunun 'izlerkitle çalışmaları' adı altında yapılan çalışmalardan bahsetmektedir. Bu 'izlerkitle çalışmaları'nun ilki David Morley'nin *The 'Nationwide' Audience* ('Nationwide' İzlerkitle) çalışmasıdır. Kültürel çalışmalar içerisindeki 'izlerkitle çalışmaları' çoğunlukla televizyon izlerkitesine yoğunlaşmıştır. Asıl olarak burada amaç Nationwide programının izleyici ile ilişkisinin nasıl yapılandığına ve 'ortak duyguyu' nasıl yeniden inşa ettiği üzerine yoğunlaşmaktır. Yazar eserin bu bölümünde Morley ve Morley gibi araştırmacıların çalışmalarına detaylarıyla yer vermeye özen göstermiştir. Sırada ele alacağımız bölüm beşinci bölümdür. Beşinci bölüm kültürel çalışmaların toplumsal grupların etnografilerinden, kurumların ve medya endüstrilerinin sosyoloji ve tarihinden çalışmalarda nasıl faydalandıklarına dair bilgiler içerir. Kitabın altıncı ve yedinci bölümünde ideoloji, siyahlar ve postmodernizm bunlara beraber çağımızın güncel meseleleri arasında bulunan toplumsal cinsiyet, feminizm, kimlik gibi meseleler tartışılır. Özellikle İngiliz Kültürel Çalışmaların ideoloji ile ilişkisinden biraz bahsedecek olursak, ideoloji kültürel çalışmalar alanında -hala en çok tartışılan konulardan biri olsa da- en önemli "kavramsal kategori" olmayı sürdürdüğü söylenebilir. James Carey'ye göre "İngiliz Kültürel çalışmaları rahatlıkla ve muhte-

2 Turner, Graeme İngiliz Kültürel Çalışmaları, çev.Deniz Özçetin-Burak Özçetin, Heretik Yayınları, Ankara, 2016, s.105

melen daha isabetli olarak, ideoloji çalışmaları olarak tarif edilebilir çünkü kültür çeşitli karmaşık biçimlerde ideolojinin içinde asimile eder.” Kitabın son bölümü olan sekizinci bölüme geldiğimizde ise ifade edeceğim ilk şey bölümün oldukça kısa olmasıdır. Dolayısıyla da bu bölümle ilgili yazılacak çok şey olmadığı belirtebiliriz. Yine de kısa da olsa birkaç şey ifade edecek olursak, sizlerin de eseri okuduğunuzda göreceğiniz gibi yazar önceki bölümlerde anlatmak istediklerini burada da genel ifadelerle anlatmaya çalışıyor. Yazar kültürel çalışmaların diğer ortodoksi bilimler karşısındaki tutumuna değinerek aslında kültürel çalışmaların gündelik hayatın inşasını anlama çabasının altında hayatlarımızı iyi yönde değiştirmek gibi hedeflerinin olduğunu ifade eder. Şimdiden keyifli okumalar dileğiyle...

